

Høyringsnotat

Lovavdelinga
Mai 2012
Snr. 201203482

FORSLAG OM Å TREKKJE DEN NORSKE RESERVASJONEN MOT FN-KONVENSJONEN 11. APRIL 1980 OM KONTRAKTAR FOR INTERNASJONALE LAUSØYREKJØP (CISG) DEL II OM AVTALEINNGÅING OG SPØRSMÅL OM GJENNOMFØRINGA AV DEL II AV KONVENSJONEN I NORSK RETT M.M.

1 Hovudinnhaldet i høyringsnotatet

Justis- og beredskapsdepartementet legg med dette fram forslag om å trekkje Noregs reservasjon mot FN-konvensjonen 11. april 1980 om kontraktar for internasjonale lausøyrekjøp (CISG) del II om avtaleinngåing. CISG del II regulerer avtaleinngåing ved visse internasjonale lausøyrekjøp. Reglane i konvensjonen del II vik på ein del punkt av frå dei generelle reglane om avtaleinngåing i lov 31. mai 1918 nr. 4 om avslutning av avtaler, om fullmakt og om ugyldige viljeserklæringer (avtalelova) kapittel 1.

Departementet foreslår at CISG del II blir gjennomført i norsk rett ved at det blir tilføydd ei blankettføresegn i *lov 13. mai 1988 nr. 27 om kjøp* (kjøpslova) der det blir slått fast at originalteksten i konvensjonen skal gjelde som norsk lov.

I samband med forslaget om at CISG del II skal gjennomførast i norsk rett, vurderer departementet om heile CISG bør vedtakast som norsk lov ved inkorporasjon. CISG er, med unntak av del II, etter gjeldande rett gjennomført i norsk rett ved transformasjon. CISG er dermed omsett, omsystematisert og i nokon grad fortolka inn i ein konsolidert norsk lovttekst (kjøpslova) som skal gjelde både for nasjonale og internasjonale kjøp. I kjøpslova er det gitt somme unntak og særføresegner for internasjonale kjøp, sjå særleg kjøpslova kapittel XV. Dersom konvensjonen fullt ut blir gjennomført ved inkorporasjon, fell behovet for særreglane for internasjonale kjøp i kjøpslova bort, og i så fall vil ein foreslå at desse reglane blir oppheva.

Lovforslaga som blir omtala i dette høyringsnotatet, har ikkje noko å seie for kontraktar om lausøyrekjøp der begge partane har forretningsstad i dei nordiske landa. Dei nordiske landa reserverte seg då dei slutta seg til CISG, mot at konvensjonen skal gjelde for nordiske kjøp, og det er ikkje aktuelt å trekkje denne reservasjonen. Departementet foreslår å klargjere at Noregs reservasjon som nemnt også skal gjelde for konvensjonens reglar om avtaleinngåing. Lovforslaga har heller ikkje verknad for forbrukarkjøp, sal på auksjon, sal ved tvangsfullbyrding eller etter lovpåbod, kjøp av aksjar, verdipapir, omsetningspapir

etter pengar, eller kjøp av skip, fartøy, luftputefartøy eller luftfartøy. Slike kjøp fell utanfor området konvensjonen gjeld for, jf. CISG artikkel 2.

Som vedlegg til høyringsnotatet følgjer konvensjonsteksten på engelsk og fransk med norsk omsetjing.

2 Gjeldande rett – den nordiske reservasjonen mot CISG del II

2.1 Kort om CISG

Noreg og dei andre nordiske landa har slutta seg til FN-konvensjonen 11. april 1980 om kontraktar for internasjonale lausøyrekjøp. Totalt 77 land har til no slutta seg til konvensjonen, mellom dei USA, Kina og dei fleste landa i EU.¹ Dei fleste internasjonale kjøpsavtalar må derfor reknast å vere regulerte av regelverket i CISG i den grad partane ikkje ved avtale har gjort unnatak frå føresegnene i konvensjonen. CISG består av fire hovuddelar. Del I av konvensjonen omhandlar verkeområdet for konvensjonen, prinsipp for tolkinga av konvensjonen og visse andre generelle føresegner. Del II av konvensjonen inneheld avtalerettslege reglar om inngåing av kontraktar om internasjonale lausøyrekjøp, medan del III inneheld kjøpsrettslege reglar for slike kontraktar, mellom anna reglar om misleghald. Del IV av konvensjonen inneheld slutføresegner og stiller mellom anna opp reglar om reservasjonsrett for medlemsstatane i konvensjonen.

2.2 Den nordiske reservasjonen mot CISG del II

Danmark, Finland, Sverige og Noreg slutta seg til CISG med reservasjon mot del II i konvensjonen om avtaleinngåing (artiklane 14 til 24). Reservasjonen vart gjort i samsvar med heimelen for reservasjon i artikkel 92 nr. 1. Island har seinare slutta seg til konvensjonen utan å gjere ein slik reservasjon, og heller ingen andre konvensjonsstatar har reservert seg mot CISG del II.

Den nordiske reservasjonen har bakgrunn i at CISG del II er påverka av avtaleretten i common law-landa, og vart rekna for å vere framandarta for nordisk avtalerett. CISG del II skil seg frå dei fellesnordiske avtalelovene særleg når det gjeld tilbakekall av tilbod. Avtalelova byggjer på lovnadsprinsippet, medan CISG byggjer på eit kontraktprinsipp som i noko større grad enn nordisk avtalerett synest å akseptere at tilbod kan tilbakekallast.

Som følgje av reservasjonen mot del II i konvensjonen om avtaleinngåing er denne delen av konvensjonen ikkje gjennomført i dansk, finsk, svensk eller norsk rett. I utgangspunktet er det derfor dei fellesnordiske reglane om avtaleinngåing i desse landa som gjeld også i internasjonale kjøpsforhold, men berre så langt kjøpsforholdet kjem inn under rettsreglane i eit av desse landa. For norsk rett vil det seie at føresegnene i avtalelova kapittel 1 skal nyttast når internasjonale kjøpsavtalar kjem inn under norsk rett.

¹ Sjå www.unilex.info for oppdatert liste.

Av CISG artikkel 1 nr. 1 bokstav b følger at konvensjonen skal nyttast dersom allmenne lovvalsreglar leier til at rettsreglane til ein konvensjonsstat skal nyttast på kjøpsforholdet. Når rettsreglane til ein konvensjonsstat som har slutta seg til konvensjonen utan reservasjon for del II, skal nyttast, vil del II normalt måtte gjelde for nordiske partar i internasjonale kjøpsavtalar.

Kva for eit land ein skal nytta rettsreglane til, blir avgjort av internasjonalt privatrettslege reglar om lovval som er ein del av den einskilde statens interne rett. I norsk rett følgjer det av allmenne lovvalsreglar for internasjonale lausøyrekjøp at kjøpsavtalen, i fråvær av lovvalsavtale mellom partane, blir regulert av lova i det landet seljaren har bustad eller forretningsstad, jf. lov 3. april 1964 nr. 1 om mellomfolkeleg-privatrettslege reglar for lausøyrekjøp § 4, jf. òg Europaparlaments- og rådsforordning nr. 593/2008 om lovvalsreglar for kontraktmessige skyldnader (Rom I) artikkel 4 nr. 1 bokstav a.

Dette inneber i praksis at når lovvalsreglane peiker på norsk rett, til dømes i tilfelle der partane sjølve ikkje har gjort nokon lovvalsavtale og seljaren er ein norsk eksportør med forretningsstad i Noreg, vil dei norske reglane om avtaleinngåing i avtalelova måtte nyttast på forholdet. I andre tilfelle vil lovvalsreglane leie til bruk av utanlandsk rett, til dømes der partane ikkje har gjort lovvalsavtale og ein utanlandsk seljar har gjort avtale med ein norsk importør. Dersom rettsreglane til ein konvensjonsstat på denne måten må nyttast, følgjer det av konvensjonens artikkel 1 nr. 1 bokstav b at konvensjonen skal nyttast. Det vil også gjelde konvensjonens del II om avtaleinngåing. Dette gjeld likevel ikkje utan vidare overfor konvensjonsstatar som har teke atterhald om bruken av artikkel 1 nr. 1 bokstav b, jf. artikkel 95 som opnar for dette. Overfor slike statar vil det vere avhengig av dei interne lovvalsreglane i desse statane kva for ein stats rettsreglar som regulerer avtaleforholdet, og i praksis vil dette ofte vere den aktuelle statens eigne lovreglar. Til dømes har både USA og Kina teke atterhald som nemnt, med den konsekvensen at reglane i høvesvis amerikansk delstatslovgiving og kinesisk rett om avtaleinngåing vil måtte nyttast i eit tilfelle som nemnt her. Konsekvensen av den nordiske reservasjonen mot del II er altså i slike tilfelle at nordiske partar må rette seg etter intern rett i den aktuelle framande staten, til dømes USA og Kina, i staden for konvensjonen.

2.3 Kort om dei viktigaste skilnadene mellom CISG del II og avtalelova kapittel 1

I den nordiske utgreiinga av professor Kleinemann med tittelen "Avtalsslutande vid internationella köp av varor" er det gitt ei detaljert samanlikning av reglane i CISG del II med dei fellesnordiske reglane om avtaleinngåing, sjå særleg kapitla 3 og 4. Utgreiinga er nærmare omtala i punkt 3.1 nedanfor. I det følgjande er det gitt ein kort presentasjon av nokre av dei viktigaste skilnadene mellom reglane i CISG del II og avtalelova kapittel 1. Framstillinga her er ikkje meint å vere uttømmende.

Den viktigaste prinsipielle skilnaden er at CISG byggjer på eit kontraktprinsipp, medan avtalelova byggjer på lovnadsprinsippet. Etter kontraktprinsippet kan ein lovnad tilbakekallast så lenge han ikkje er akseptert. Etter lovnadsprinsippet vil derimot lovnaden i seg sjølv skape plikt for den som har gitt lovnaden. Etter dette

prinsippet vil eit tilbod alltid binde givaren mellombels. Når tilbodet så blir akseptert, får medkontrahenten ein endeleg rett til det tilbodet gjeld, jf. nærmare om akseptfrist i avtalelova §§ 2 og 3. Desse reglane må samanhaldast med avtalelova § 7 om at eit tilbod kan tilbakekallast inntil det er kome til kunnskap.

Kontraktprinsippet i CISG kjem til uttrykk i artikkel 16 nr. 1, der det går fram at eit tilbod som utgangspunkt kan tilbakekallast av tilbydaren inntil tilbodsmottakaren har sendt ein aksept. Artikkel 16 nr. 2 innskrenkar dette utgangspunktet. I bokstav a er det fastsett at eit tilbod ikkje kan tilbakekallast dersom det er sagt at det er ugjenkalleleg, anten ved at det er sett ein bestemt akseptfrist, eller på annan måte. Er det fastsett ein akseptfrist for tilbodet, vil tilbodet såleis vere bindande for tilbydaren fram til utløpet av den fastsette fristen på same måte som etter norsk rett, jf. avtalelova § 2. Vidare følgjer det av artikkel 16 nr. 2 bokstav b at eit tilbod ikkje kan tilbakekallast dersom det var rimeleg for mottakaren å rekne med at tilbodet var ugjenkalleleg og han har handla i tillit til det (innretta seg etter tilbodet). Særleg det sistnemnde unntaket gjer at reglane i CISG kjem nærmare lovnadsprinsippet i nordisk avtalerett enn utgangspunkta skulle tilseie.

Den praktiske verknaden av dei prinsipielt ulike utgangspunkta bør truleg ikkje overdrivast. Ved meir kompliserte avtalar om kjøp i næringsforhold er det vanleg at avtalen blir avslutta ved forhandlingar der partane blir samde om eit formkrav, til dømes at avtalen ikkje er bindande for partane før han er underteikna. I andre tilfelle forhandlar partane i dag ofte gjennom e-postkorrespondanse, og heller ikkje i slike tilfelle er det grunn til å tru at skilnaden har særleg mykje å seie i praksis.

Ein annan skilnad mellom CISG del II og avtalelova kapittel 1 er at CISG i større grad byggjer på objektive kriterium. Dette gjeld mellom anna reguleringane av når eit tilbod får verknad eller blir bindande. Etter avtalelova § 7 kan eit tilbod ikkje lenger tilbakekallast når det har kome *til kunnskap* for adressaten. For at eit tilbakekall av tilbodet skal få verknad, må tilbakekallet kome fram til tilbodsmottakaren før eller samtidig med at tilbodet kjem til kunnskap for han. Etter CISG artikkel 15 er det derimot tilstrekkeleg for at tilbodet skal få verknad, at det *kjem fram* til adressaten. Seinare kan tilbodet tilbakekallast dersom det ikkje er ugjenkalleleg etter reglane i CISG artikkel 16.

Også når det gjeld reglane som regulerer konsekvensen av at ein aksept ikkje dekkjer tilbodet, er fleire kriterium i avtalelova subjektive, medan tilsvarande kriterium i CISG er objektive. Både CISG og avtalelova tek utgangspunkt i at ein aksept som ikkje dekkjer tilbodet, blir rekna som eit avslag og gjeld som eit nytt tilbod, jf. avtalelova § 6 første ledd og CISG artikkel 19 nr. 1. Men reglane skil seg i unntaka frå dette utgangspunktet. Etter avtalelova § 6 andre ledd må tilbodsgivaren reklamere for å unngå å bli bunden av avtale med innhald som i den avvikande aksepten dersom akseptanten går ut frå at aksepten stemmer med tilbodet og tilbodsgivaren måtte forstå dette. Etter CISG artikkel 19 nr. 2 må tilbodsgivaren reklamere for å unngå å bli bunden av avtale med innhald etter aksepten dersom avviket i aksepten ikkje vesentleg endrar innhaldet av tilbodet. I artikkel 19 nr. 3 er det gjort ei ikkje fullstendig opprekning av endringar som utan vidare skal reknast som vesentlege i denne samanhengen.

Ein tilsvarande skilnad mellom CISG og avtalelova finn ein i reguleringane av i kva slags tilfelle ein tilbodsgivar kan bli bunden av ein aksept trass i at aksepten kjem fram etter at akseptfristen har gått ut. Etter avtalelova § 4 andre ledd må tilbodsgivaren reklamere for å unngå å bli bunden av ein aksept som kjem for seint, dersom akseptanten går ut frå at han er komen fram i rett tid og tilbodsgivaren må forstå dette. CISG artikkel 21 nr. 2 fastset at tilbodsgivaren må reklamere for å unngå å bli bunden av ein aksept som kjem for seint fram, dersom det går fram av aksepten at han er send under slike forhold at han ville ha kome fram i tide om framsendinga hadde gått normalt.

3 Forslaget om å trekkje reservasjonen mot CISG del II

3.1 Bakgrunnen for forslaget – nordisk utgreiing

Det internasjonale handelskammeret (ICC) har reist spørsmål om ei ny vurdering av dei reservasjonane dei nordiske landa har gjort mot CISG del II. På bakgrunn av det gav den nordiske embetsmannskomiteen for lovgivingsspørsmål professor Jan Kleineman som utgreiar og professor Tom Madell som sekretær i oppdrag å greie ut om det er grunn for Danmark, Finland, Sverige og Noreg til å revurdere og eventuelt trekkje reservasjonen mot konvensjonen del II. Det vart vidare oppnemnt ei referansegruppe, som bestod av professor Kai Krüger frå Noreg og representantar frå andre nordiske land, som utgreiarane ifølgje oppdraget skulle samrå seg med.

Utgreiinga "Avtalsslutande vid internationella köp av varor" vart lagd fram i desember 2008. I utgreiinga blir skilnadene mellom dei fellesnordiske reglane og reglane om avtaleinngåing i konvensjonen analyserte. Vidare blir det gjort greie for dei ulike omsyna som etter det utgreiarane meiner, talar for og imot å trekkje reservasjonen mot konvensjonen del II. Utgreiinga er tilgjengeleg på <http://www.norden.org/no/publikasjoner/publikasjoner/2009-507>

Kort oppsummert finn ikkje utgreiarane at det rettsleg eller faktisk er vesentlege skilnader mellom dei nordiske reglane om avtaleinngåing, som tek utgangspunkt i det såkalla lovnadsprinsippet, og reglane i konvensjonen, som tek utgangspunkt i det såkalla kontraktprinsippet. Utgreiarane viser i denne samanhengen til at begge utgangspunkta blir supplerte av andre prinsipp, og dessutan at dei blir modifiserte ved at det frå begge utgangspunkta gjeld fleire unntak. Etter utgreiarane si oppfatning er det derfor ikkje først og fremst fordelar eller ulemper ved det eine utgangspunktet for avtaleinngåing framfor det andre som er avgjerande for om reservasjonane mot del II i konvensjonen bør trekkjast. Utgreiarane peiker likevel på at konvensjonen del II på visse punkt synest å stille opp noko meir objektive reglar, som dermed er enklare å praktisere, samanlikna med gjeldande nordiske avtaleinngåingsreglar.

Utgreiarane held vidare fram som eit argument for å trekkje reservasjonen at dette vil signalisere aksept av konvensjonen som eit føremålstenleg rettsleg instrument i internasjonale lausøyrekjøp. Utgreiarane viser til at konvensjonen har verka over

fleire år og no synest å vere eit nokså allment akseptert instrument i internasjonal handel.

Vidare blir det peikt på at å gjennomføre konvensjonen del II i Danmark, Finland, Sverige og Noreg vil føre til at reglane for avtaleinngåing i internasjonale kjøp kjem i samsvar med reglane i fleirtalet av handelsstatar, og ein kan ha grunn til å tru at dette vil kunne verke til å fremje handelen. Etter ei samla vurdering av dei ulike omsyna som gjer seg gjeldande, er konklusjonen i utgreiinga at Danmark, Finland, Sverige og Noreg bør trekkje reservasjonen mot konvensjonen del II. Referansegruppa, som mellom andre bestod av professor Kai Krüger, slutta seg til konklusjonen frå utgreiarane.

I samband med at spørsmålet om å trekkje reservasjonen skulle drøftast i nordisk samanheng, vart professor Kleinemanns utgreiing i april 2009 lagd fram for fleire instansar for å få moglege synspunkt. Justisdepartementet fekk tre innspel med merknader til spørsmålet om reservasjonen bør trekkjast. Av desse støtta Næringslivets Hovedorganisasjon konklusjonen i utgreiinga. NHO framheva at konvensjonen har vist seg å fungere godt, og at det er god grunn til å støtte ei harmonisering av internasjonal kjøpsrett. Barne- og likestillingsdepartementet gav uttrykk for at ein ikkje har innvendingar mot konklusjonen i utgreiinga. Nordisk Skibsrederforening tok ikkje uttrykkjeleg standpunkt til spørsmålet, men la til grunn at det frå eit praktisk perspektiv nok ikkje har særleg mykje å seie om reservasjonen blir trekt eller ikkje. Vurderinga burde derfor etter det foreininga meiner, liggje på eit anna og meir overordna plan. Etter foreininga sitt syn har dei meir prinsipielle og rettssystematiske omsyna fått for lita vekt i utgreiinga, mellom anna det noko problematiske i å innføre reglar ved internasjonale kjøp som vik av frå det som gjennom avtalelova gjeld for all anna avtaleinngåing i norsk rett.

I dei nordiske drøftingane vart det frå norsk side orientert om resultatet av dei nemnde sonderingane.

3.2 Departementets forslag

Departementet legg på bakgrunn av konklusjonen i utgreiinga fram forslag om at reservasjonen mot CISG del II blir trekt, og at reglane der blir gjennomførte i norsk rett.

Departementet sluttar seg til synspunkta i utgreiinga om at det ikkje først og fremst er fordelar eller ulemper ved det eine utgangspunktet for avtaleinngåing framfor det andre som er avgjerande for om reservasjonen mot konvensjonen del II bør trekkjast. Sjølv om norsk avtalerett og reglane i CISG byggjer på ulike utgangspunkt, vil resultatata i praksis liggje nærmare kvarandre enn utgangspunkta skulle tilseie. Det er ikkje grunn til å tru at ei gjennomføring av reglane i CISG del II i praksis vil innebere lite føremålstenlege endringar samanlikna med dagens situasjon for partane i internasjonale lausøyrekjøp. CISG del II syner seg som eit kompromiss mellom ulike rettssystem der også dei nordiske landa synest å ha fått delvis gjennomslag. Det må òg nemnast at CISG del II synest å ha fungert godt og berre i mindre grad å ha vore gjenstand for tvistar i statane som har gjennomført reglane.

I utgreiinga blir det sagt følgjande om dette (sidene 65–66):

”Under årens lopp har som sagt mange røster højts for att återkalla de skandinaviska ländernas reservationer mot att anta del II i CISG. Skälet har framför alt anförts vara att reservationen till viss del bygger på ett felaktigt grundantagande eftersom bestämmelserna i del II av CISG för det första inte alls är så främmande som motiven gesken av och för det andra – vilket är mera väsentligt i sammanhanget – att de principer som följer av den internationella privaträttens lagvalsregler ofta leder till att nordiska importörer hur som helst blir underkastade de regler som följer av del II i CISG – alternativt andra länders nationella lagstiftning.

Det undantag från del II i CISG som de skandinaviska lagstiftarna valde att göra har alltså inte uppnått de resultat som angavs som skäl för reservationen. Samtidigt visar praxis att de regler om avtalslutande som följer av CISG är funktionella och att de lever upp till de behov som det moderna affärlivet uppställer.”

Eit argument mot å trekkje reservasjonen er etter departementet sitt syn at ei gjennomføring av CISG del II vil føre til eit tospora system i norsk avtalerett der reglane i avtalelova kapittel 1 gjeld for norske og nordiske kjøp, medan konvensjonen kapittel II gjeld for internasjonale kjøp. Det vil kunne by på nokre utfordringar for norske kontraktpartar at avtaleinngåingssituasjonen er regulert av ulike reglar avhengig av om ein har å gjere med motpartar med forretningsstad i Norden eller med motpartar med forretningsstad i ein konvensjonsstat utanfor Norden.

Norske partar i internasjonale avtalar om lausøyrekjøp må likevel også etter dagens ordning innrette seg etter eit fleirspora system for reglar om avtaleinngåing. Reglane i avtalelova kapittel 1 gjeld berre dersom det er norsk rett som etter lovvalsreglane skal nyttast. Reglane i CISG del II vil måtte nyttast dersom det er rettsreglane til ein annan konvensjonsstat som skal gjelde. Dette gjeld likevel ikkje dersom konvensjonsstaten har reservert seg mot å nytte CISG artikkel 1 nr. 1 bokstav b, slik mellom andre store handelsstatar som USA og Kina har gjort. I slike tilfelle vil dei internrettslege reglane om avtaleinngåing i til dømes USA og Kina måtte nyttast. Blir den nordiske reservasjonen mot CISG del II trekt, vil alle dei nemnde tilfella bli regulerte av konvensjonen del II. Lovvalsreglane vil i så fall få ei meir underordna rolle, fordi reglane i CISG del II vil måtte nyttast same om ein legg rettsreglane i den eine eller den andre konvensjonsstaten til grunn. Dette vil gjere tilhøva meir føreseielege for partane i internasjonale lausøyrekjøp.

Dersom reservasjonen mot CISG del II blir trekt, vil Noreg få reglar for avtaleinngåing i internasjonale kjøpsavtalar som svarar til dei reglane fleirtalet av handelsstatar opererer med i dag. Handels- og næringsomsyn dreg derfor i retning av at reservasjonen bør trekkjast. Departementet går ut frå at reservasjonen mot CISG del II neppe utgjer nokon handelsbarriere av særleg vekt i dag, men det er likevel grunn til å tru at ei samordning med avtaleinngåingsreglane i fleirtalet av handelsnasjonane i verda er ei forenkling som kan ha ein viss positiv effekt.

Eit anna omsyn er at ein ved å trekkje reservasjonen uttrykkjer ein vilje til å respektere CISG som ei føremålstenleg regulering i internasjonale kjøpsforhold, og at ein på den måten gir eit signal om støtte til arbeidet med harmonisering av

rettsreglane for internasjonal handel. Det bør vere gode grunnar til at ein held oppe ein reservasjon mot ein konvensjon som har fått så brei tilslutning internasjonalt.

I både Danmark, Finland og Sverige har nasjonalforsamlingane nyleg gjort vedtak om å trekkje reservasjonen mot CISG del II og å gjennomføre konvensjonens reglar om avtaleinngåing i nasjonal rett. Omsynet til nordisk rettsharmoni, som på det rettsområdet vi her har med å gjere, tradisjonelt har stått sterkt, talar for at også Noreg no trekkjer reservasjonen og gjennomfører konvensjonens reglar om avtaleinngåing i norsk rett.

Departementet ber etter dette om synspunkt frå høyringsinstansane på om den norske reservasjonen mot CISG del II om avtaleinngåing bør trekkjast.

4 Gjennomføringa av CISG i norsk rett

4.1 Innleiing

Dersom Noregs reservasjon mot CISG del II blir trekt, må det vurderast kva gjennomføringsmåte som skal nyttast når reglane i konvensjonen om avtaleinngåing skal gjennomførast for internasjonale lausøyrekjøp i norsk rett. Det er grunn til å vurdere dette spørsmålet i lys av korleis dei andre delane av CISG er gjennomførte i norsk rett.

4.2 Gjeldande rett - gjennomføringa av CISG (unnateke del II) i norsk rett

Dei nordiske landa gjennomførte etter at CISG vart vedteken, eit lovsamarbeid med sikte på å modernisere og harmonisere den nasjonale kjøpsretten med CISG som førebilete for nordisk kjøpslovgiving. Det var eit mål for utgreiinga at reglane for nasjonale og internasjonale kjøp skulle vere tilnærma like. Den nordiske utgreiinga NU 1984: 5 leidde til at Finland, Sverige og Noreg fekk ny og samordna nasjonal kjøpslovgiving, medan Danmark valde å behalde kjøpslova si frå 1906 for nasjonale kjøp. Under lovsamarbeidet drøfta dei nordiske landa korleis gjennomføringa av CISG i nasjonal rett skulle gjerast, og på dette punktet tok Noreg eit anna standpunkt enn dei andre landa som var med i lovsamarbeidet. Danmark, Sverige og Finland gjennomførte CISG ved ei blankettlov som slo fast at originalteksten av CISG skulle gjelde direkte som nasjonal rett, medan dei nasjonale kjøpslovene skulle gjelde for nordiske kjøp. Det vart halde fram av Danmark, Sverige og Finland at det var behov for mange avvik frå konvensjonen for nordiske kjøp. Spesialføresegnene som ville vere nødvendige dersom ein skulle lage ei felles lov for nordiske og internasjonale kjøp, ville gjere lova uoversiktleg. Vidare vart det halde fram at ei gjennomføring ved inkorporasjon var best i samsvar med konvensjonens karakter og føremål om å skape eit heilskapleg normsystem for internasjonale kjøp.

Noreg la på si side avgjerande vekt på at det for mange mindre norske eksport- og importbedrifter ville vere ein fordel å kunne innrette seg etter eit norsk regelsett framfor konvensjonen, jf. Ot.prp. nr. 80 (1986–87) side 18. Det vart vist til at sidan dei færraste bedrifter hadde eigne seksjonar for internasjonal handel, ville

bedriftene kunne dra nytte av at reglane for internasjonale og nasjonale kjøp finst i same lov og langt på veg er identiske. Ein såg det slik at konvensjonen og førearbeida til den ville vere mindre tilgjengelege enn kjøpslova for dei fleste partar i kjøp. Det vart vidare vist til at transformasjon var den vanlege måten å gjennomføre tilsvarande konvensjonar på i norsk rett.

I Noreg valde ein derfor å utforme ei felles kjøpslov for nasjonale og internasjonale kjøp der det er gitt unntak og spesialføresegner for internasjonale kjøp i fleire føresegner, og dessutan i eit særskilt kapittel XV med spesialføresegner for internasjonale kjøp. Departementet er ikkje kjent med at nokon andre land tilslutta CISG, forutan Island, har valt ein tilsvarande gjennomføringsmåte. Den rettskjeldesituasjonen som partane i internasjonale kjøpsavtalar må innrette seg etter, er derfor ein annan om det er norsk rett som skal nyttast, enn om det er lova i ein annan stat tilslutta CISG som skal nyttast. Er det rettsreglane til ein annan konvensjonsstat som skal nyttast, kan partane som utgangspunkt halde seg direkte til originalteksten i CISG. Er det norsk rett som skal nyttast, må partane derimot halde seg til ein norsk lovtekst og norske førearbeid m.m., som for ein utanlandsk part ofte vil vere ukjent stoff. Føresegnene i kjøpslova er meinte å dekkje føresegnene i CISG fullt ut, men systematikken i kjøpslova skil seg på mange punkt frå systematikken i CISG. Vidare inneheld kjøpslova omsetjingar og i nokon grad òg tolkingar av føresegnene i CISG.

Noregs val av gjennomføringsmetode har vore utsett for kritikk i juridisk teori, sjå mellom anna Hagstrøm, *Kjøpsrett*, 2005, sidene 35–40 og Krüger, *Norsk kjøpsrett*, 4. utgåve, sidene 671–673. Det blir mellom anna halde fram i teorien at gjennomføringsmåten ikkje sikrar føremålet med CISG om å få i stand eit felles referansegrunnlag for å løyse tvistar i internasjonale kjøp.

4.3 Departementets forslag

Departementet foreslår at CISG del II blir gjennomført i norsk rett ved at det blir tilføyd ei blankettføresegn i lov 13. mai 1988 nr. 27 om kjøp (kjøpslova) der det blir slått fast at den originale konvensjonsteksten i konvensjonen artikkel 14 til 24 skal gjelde som norsk lov.

Reglane om avtaleinngåing høyrer systematisk sett heime i avtalelova, men sidan CISG del II berre gjeld for internasjonale avtalar om lausøyrekjøp, reknar departementet det som mest føremålstenleg at ei slik blankettføresegn blir gitt i kjøpslova. Føresegna kan takast inn i kapittel XV i lova, som berre gjeld for internasjonale kjøp. Eit lovforslag basert på denne løysinga er teke inn i punkt 5 som alternativ 1.

Å gjennomføre CISG del II i norsk rett ved inkorporasjon vil, slik departementet ser det, vere den beste måten å sikre at føremålet med konvensjonen om å skape eit felles referansegrunnlag for å løyse tvistar i internasjonale kjøp blir realisert. Ei slik gjennomføring vil sikre at partane kan halde seg direkte til ein tekst som er allment kjend internasjonalt.

Inkorporasjon av CISG del II, utan at gjennomføringa av resten av konvensjonen i norsk rett blir endra, vil på den andre sida føre til ei lite heilskapleg samla gjennomføring av konvensjonen. Men sidan CISG del II berre regulerer avtaleinngåinga, som i hovudsak er avgrensa frå dei kjøpsrettslege reglane i CISG som er gjennomførte i kjøpslova, kan departementet i utgangspunktet ikkje sjå at dette talar avgjerande imot at CISG del II bør gjennomførast ved inkorporasjon.

I samband med forslaget om at CISG del II skal gjennomførast i norsk rett, vurderer departementet om ein bør foreslå at heile CISG bør vedtakast som norsk lov gjennom ei blankettføresegn i kjøpslova. I så fall vil ein oppnå at gjennomføringa av heile CISG blir heilskapleg, og dessutan at partane i internasjonale lausøyrekjøp kan halde seg direkte til heile originalteksten i konvensjonen. Det vil eventuelt innebere ei reversering av gjennomføringsmetoden som vart vald ved tilslutninga til CISG, og ei tilpassing til gjennomføringsmetodane som er valde i tilnærma alle andre konvensjonsstatar.

Hovudgrunnen til at ein i si tid valde å transformere CISG og lage felles reglar for nasjonale og internasjonale kjøp i kjøpslova, var som nemnt at det vart rekna som ein fordel for mindre norske eksport- og importbedrifter å kunne rette seg etter eit norsk regelsett i staden for konvensjonen, pluss at bedriftene ville ha nytte av at reglane for internasjonale og nasjonale kjøp finst i same lova og langt på veg er identiske. Dette omsyna har vekt i dag òg. Departementet vil likevel peike på at norske bedrifter som inngår internasjonale avtalar om lausøyrekjøp, likevel må rette seg etter originaltekstane av CISG i tilfelle der ein skal nytte retten i ein annan konvensjonsstat enn Noreg. Departementet reknar med at det derfor neppe inneber ei særleg stor endring for norske bedrifter om dei må rette seg direkte etter originaltekstene av CISG også i internasjonale lausøyrekjøp der norsk rett skal nyttast.

Føremålet med CISG om å få i stand eit felles referansegrunnlag for å løyse tvistar i internasjonale lausøyrekjøp blir, slik departementet ser det, sikra best dersom partane kan halde seg til originaltekstane av konvensjonen uavhengig av om rettsreglane til den eine eller den andre konvensjonsstaten skal leggjast til grunn. Den norske rettskjeldesituasjonen for internasjonale lausøyrekjøp, medrekna forholdet mellom kjøpslova og CISG, er relativt vanskeleg tilgjengeleg for utanlandske partar i internasjonale lausøyrekjøp. Rettsuvisse hos utanlandske partar kan utgjere ein viss handelsbarriere og vil kunne føre til auka transaksjonskostnader. Frå eit internasjonalt perspektiv vil det vere ei forenkling om partane kan halde seg direkte til CISG både når norsk rett skal nyttast, og når retten i andre konvensjonsstatar skal nyttast. Handelsomsyn dreg derfor også, slik departementet ser det, i retning av at heile CISG bør inkorporerast i norsk rett. Eit lovforslag basert på at heile CISG blir inkorporert i norsk rett, er teke inn i punkt 5 som alternativ 2.

Departementet ber etter dette om synspunkt frå høyringsinstansane på om CISG del II om avtaleinngåing eventuelt bør gjennomførast ved inkorporasjon i kjøpslova. Ein ber òg om synspunkt på om det ved ein eventuell inkorporasjon av del II bør gjerast lovendringar som samtidig òg gjennomfører dei andre delane av CISG ved inkorporasjon.

Inkorporasjon av heile CISG kan etter departementets syn eventuelt gjerast ved at det blir innarbeidd ei blankettføresegn i kjøpslova kapittel XV som slår fast at CISG skal gjelde direkte som norsk lov. Verkeområdet for kjøpslova, slik det er definert i kapittel 1, må i så fall justerast slik at berre kapittel XV skal gjelde for internasjonale kjøp som fell inn under verkeområdet til konvensjonen, medan resten av lova skal nyttast for norske og nordiske kjøp. Dagens særreglar for internasjonale kjøp i kjøpslova kapittel XV og i fleire føresegner elles i lova vil i så fall ha utspelt si rolle og må opphevast. Etter departementets syn bør ein, same korleis ein løyser det lovtekniske valet ovanfor, vidareføre ordninga etter gjeldande rett der CISG, bortsett frå del II og einskilde avsluttande føresegner, er teken inn som vedlegg til lova. Forskjellen på dette punktet vil berre bestå i at konvensjonen del II òg blir teken inn i vedlegget. Slik departementet ser det, bør det i tillegg gå fram av avtalelova at kapitel 1 ikkje gjeld for avtaleinngåing som er omfatta av kjøpslova kapitel XV.

Endringane som blir foreslått, vil, same kva for ei løysing som blir vald, ikkje føre med seg endringar av den nasjonale kjøps- eller avtaleretten.

5 Lovforslag

Endringar i kjøpslova og avtalelova - alternativ 1:

I

I lov 13. mai 1988 nr. 27 om kjøp skal ny § 93 a lyde:

§ 93 a Avtaleinngåelse.

FN-konvensjonen 11. april 1980 om kontrakter for internasjonale løsørekjøp del II om avtaleinngåelse gjelder som norsk lov.

II

I lov 31. mai 1918 nr. 4 om avslutning av avtaler, om fuldmagt og om ugyldige viljeserklæringer skal ny § 9 a lyde:

§ 9 a §§ 1 til 9 får ikke anvendelse på inngåelse av kjøpsavtaler som omfattes av kjøpsloven kapittel XV.

III

- (1) Lova gjeld frå den tid Kongen fastset.
- (2) Lova gjeld ikkje for avtalar som er inngått før lova trer i kraft.

Endringar i kjøpslova og avtalelova - alternativ 2:

I

I lov 13. mai 1988 nr. 27 om kjøp blir det gjort følgende endringer:

§ 5 skal lyde:

§ 5 Internasjonalt kjøp.

For kjøp som er omfattet av virkeområdet for FN-konvensjonen 11. april 1980 om kontrakter for internasjonale løsørekjøp, gjelder lovens kapittel XV. Dette gjelder ikke kjøp der selgeren har forretningsstedet i Norge, Danmark, Finland, Island eller Sverige og kjøperen har forretningsstedet i et annet av disse landene (nordisk kjøp).

§ 26 første ledd annet punktum blir oppheva.

§ 27 fjerde ledd annet punktum blir oppheva.

§ 40 annet ledd annet punktum blir oppheva.

§ 54 fjerde ledd annet punktum blir oppheva.

§ 66 annet ledd annet punktum blir oppheva.

I § 70 skal overskrifta lyde:

§ 70 Plikten til å begrense tap. Lemping av ansvaret.

§ 70 tredje ledd blir oppheva.

§ 85 tredje ledd tredje punktum blir oppheva.

Overskrifta i kapittel XV skal lyde:

Kapittel XV. Internasjonalt kjøp.

§ 87 skal lyde:

§ 87 FN-konvensjonen om internasjonale løsørekjøp.

FN-konvensjonen 11. april 1980 om kontrakter for internasjonale løsørekjøp gjelder som norsk lov.

§§ 88 til 99 blir oppheva.

II

I lov 31. mai 1918 nr. 4 om avslutning av avtaler, om fullmakt og om ugyldige viljeserklæringer skal ny § 9 a lyde:

§ 9 a §§ 1 til 9 får ikke anvendelse på inngåelse av kjøpsavtaler som omfattes av kjøpsloven kapittel XV.

III

(3) Lova gjeld frå den tid Kongen fastset.

(4) Lova gjeld ikkje for avtalar som er inngått før lova trer i kraft.